

Sygnatura akt VIII C 1126/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2019 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący S.S.R. Tomasz Kalsztein

Protokolant Anita Zięba

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2019 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w K.

przeciwko K. P.

o zapłatę

1. uchyla w całości w stosunku do pozwanego K. P. wyrok zaoczny wydany przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w dniu 28 września 2017 roku w sprawie o sygn. akt VIII C 1126/17;
2. oddala powództwo;
3. zasądza od powoda (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w K. na rzecz pozwanego K. P. kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwanemu z urzędu oraz kwotę 50,00 zł (pięćdziesiąt złotych) tytułem poniesionych kosztów procesu;
4. nakazuje pobrać od powoda (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w K. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi kwotę 684,40 zł (sześćset osiemdziesiąt cztery złote czterdzieści groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt VIII C 1126/17

UZASADNIENIE

W dniu 6 października 2016 roku powód (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K. wytoczył przeciwko pozwanym Z. M. i K. P. w elektronicznym postępowaniu upominawczym powództwo o zasądzenie kwoty 2.992,94 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 2.633,58 zł od dnia 5 października 2016 roku do dnia zapłaty, ponadto wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów sądowych oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podniósł, że wierzytelność dochodzona pozwem wynika z zawartej z pozwanymi solidarnie w dniu 5 kwietnia 2013 roku umowy pożyczki pieniężnej nr (...). Pozwani nie wywiązali się z warunków umowy, w wyniku czego przedmiotowa wierzytelność stała się wymagalna z dniem 5 października 2016 roku, przy czym na dochodzoną kwotę składają się: należność główna – 2.633,58 zł, odsetki umowne – 128,05 zł, odsetki za zwłokę – 177,31 zł oraz niespłacone opłaty i prowizje – 54 zł. (pозew k. 2-4)

W dniu 31 stycznia 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie VI Wydział Cywilny wydał w sprawie postanowienie, na mocy którego sprawa została przekazana do rozpoznania tutejszemu Sądowi. (postanowienie k. 11v)

Postanowieniem z dnia 7 listopada 2017 roku Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi ustanowił dla pozwanego K. P. pełnomocnika z urzędu w osobie radcy prawnego. (postanowienie k. 70)

W piśmie procesowym z dnia 11 stycznia 2018 roku pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa w całości wobec pozwanego K. P.. W treści pisma pełnomocnik wskazał, że pozwany od 16 roku życia leczy się psychiatrycznie z powodu schizofrenii paranoidalnej i znajduje się pod stałą opieką lekarzy psychiatrów. Wskazał, że w dniu 5 kwietnia 2013 roku pozwany podpisując umowę pożyczki stanowiącą podstawę żądania pozwu, był w stanie wyłączającym świadome, jaki i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Z tego względu nie miał świadomości, że jest stroną umowy pożyczki, a jego rola ograniczała się jedynie do podpisania ww. umowy pożyczki. Nadmieniał, że o zawarcie umowy poprosił go Z. M., który otrzymał całą kwotę pożyczki i przez jakiś czas spłacał zaciągnięte zobowiązanie. Jednocześnie pełnomocnik pozwanego złożył wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii na okoliczność zdolności pozwanego K. P. do świadomego i swobodnego powzięcia decyzji i wyrażenia woli zawarcia umowy pożyczki nr (...) w dniu 5 kwietnia 2013 roku. (pismo procesowe k. 81-84)

Postanowieniem z dnia 22 lutego 2018 roku Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego lekarza z zakresu psychiatrii na okoliczność ustalenia zdolności pozwanego do świadomego i swobodnego powzięcia decyzji i wyrażenia woli zawarcia umowy pożyczki nr (...) w dniu 5 kwietnia 2013 roku. (postanowienie k. 122)

W piśmie procesowym z dnia 27 lutego 2018 roku pełnomocnik powoda podtrzymali swoje stanowisko w sprawie i jednocześnie zakwestionował okoliczności poniesione przez pozwanego K. P.. Dodał, że pozwany nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność, że w chwili zawarcia umowy pożyczki rzeczywiście znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji lub wyrażenie woli. Ponadto pełnomocnik powoda powołując się na treść art. 410 § 2 k.c., wskazał, że pozwany jest bezpodstawnie wzbogacony względem (...) Banku (...) S.A. (pismo powoda k. 127-128v)

W dalszym toku postępowania zarówno powód, jak i pełnomocnik pozwanego podtrzymał swoje stanowisko w sprawie.

Odnosząc się do zarzutu bezpodstawnego wzbogacenia pełnomocnik pozwanego nadmieniał, że K. P. nie był bezpodstawnie wzbogacony w zakresie udzielonej pożyczki, ponieważ kwota pożyczki stanowiła wyłączone przysporzenie majątkowe pozwanego Z. M.. (pismo procesowe powoda k. 141, pisma procesowe pełnomocnika pozwanego k. 129-130, k. 143-143v)

W piśmie procesowym z dnia 23 października 2018 roku pełnomocnik powoda poinformował, że w ramach procesu sekurytyzacji zawarł umowę sprzedaży wierzytelności objętej sporem na rzecz (...) 1 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą w W.. Jednocześnie na podstawie art. 192 pkt 3 k.p.c. wniósł o zawiadomienie (...) 1 (...) o toczącym się postępowaniu i zobowiązanie strony przeciwnej - czy wyraża zgodę na wstąpienie wyżej wymienionego podmiotu do niniejszego postępowania. Nadto w przypadku braku zmiany po stronie powodowej we wskazanym trybie powód wniósł o zawiadomienie (...) 1 (...) o toczącym się postępowaniu w trybie art. 84 § 1 k.p.c.

i wezwaniu tego podmiotu do udziału w sprawie. (pismo k. 154-154v)

W odpowiedzi na powyższe pełnomocnik pozwanego nie wyraził zgody na wstąpienie w miejsce powoda aktualnego wierzyciela. (pismo k. 159)

Na rozprawie w dniu 29 listopada 2018 roku w imieniu powoda nikt się nie stawił, zawiadomienie doręczono w prawidłowy sposób. Stawił się pozwany K. P. wraz z pełnomocnikiem r. pr. B. K., ustanowioną z urzędu. Pełnomocnik pozwanego podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie. Ponadto Sąd dopuścił dowód z przesłuchania

pozwanego na okoliczność zawarcia umowy pożyczki w dniu 5 kwietnia 2013 roku oraz wydał postanowienie, wobec braku zgody pozwanego na zmianę powoda – o zawiadomieniu osoby trzeciej w trybie art. 84 § 1 k.p.c., czyli (...) 1 (...). (protokół rozprawy k. 164-165)

Na rozprawie w dniu 26 lutego 2019 roku w imieniu powoda nikt się nie stawił, zawiadomienie doręczono w prawidłowy sposób. Stawił się pozwany wraz z pełnomocnikiem r. pr. B. K., która podtrzymała stanowisko pozwanego w sprawie w zakresie oddalenia powództwa oraz zasądzenia kosztów procesu i kosztów zastępstwa procesowego. (protokół rozprawy k. 168)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 5 kwietnia 2013 roku Z. M. i K. P. zawarli z (...) Bankiem (...) Spółką Akcyjną w W. umowę pożyczki pieniężnej nr (...). Zgodnie z treścią umowy (...) Bank (...) S.A. udzielił pozwanym pożyczki w wysokości 5.000 zł na warunkach określonych w umowie.

Kredyt wraz odsetkami miał zostać spłacony do dnia 20 kwietnia 2018 roku, w terminach i wysokości w kalendarzu spłat (ust. 10 umowy pożyczki). Kredyt był oprocentowany według stałej stopy procentowej, która w dniu zawarcie umowy wynosiła 14 % w stosunku rocznym (ust. 4 umowy), zaś rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosiła 20,66 %. (okoliczności bezsporne, kserokopia umowy pożyczki k. 21-23v)

Podczas zawierania umowy pożyczki nr (...) w dniu 5 kwietnia 2013 roku, pozwany K. P. nie był zdolny do świadomego i swobodnego podjęcia decyzji i wyrażenia woli zawarcia ww. umowy pożyczki. (opinia biegłego sądowego z dnia 13 kwietnia 2018 roku k. 132-135)

Kwotę pieniężną w wysokości 5.000 zł uruchomioną w ramach zaciągniętej pożyczki nr (...) otrzymał pożyczkobiorca Z. M.. Pozwany K. P. nie otrzymał przysporzenia majątkowego w ramach udzielonej pożyczki. Pożyczkobiorcy nie uregulowali całości zobowiązania wynikającego z zawartej umowy pożyczki nr (...) w ustalonych terminach. (potwierdzenie wykonania przelewu k. 24, dowód z zeznań pozwanego K. P. k. 165, okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił bądź jako bezsporny, bądź na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, których prawdziwości nie kwestionowała żadna ze stron procesu, a także w oparciu o opinie sądowo-psychiatryczną, którą Sąd ocenił jako rzetelną i rzeczową.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo nie było zasadne i nie zasługiwało na uwzględnienie.

Strona powodowa opierała swoje żądanie na umowie pożyczki nr (...) zawartej z pozwanymi Z. M. i K. P. w dniu 5 kwietnia 2013 roku utrzymując, że powództwo pozostaje zasadnym, bowiem pozwany K. P. nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność, że w chwili zawarcia ww. umowy pożyczki rzeczywiście znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji lub wyrażenie woli, a ponadto pozwany został bezpodstawnie wzbogacony względem (...) Banku (...) S.A. z siedzibą w K.. Pozwany K. P.

w trakcie całego postępowania konsekwentnie kwestionował zasadność żądania pozwu, wskazując na swoją chorobę psychiczną oraz brak wystąpienia po jego stronie przysporzenia majątkowego w związku z zawarciem przedmiotowej umowy pożyczki, które faktycznie miało miejsce, lecz po stronie Z. M.. Osią sporu pozostawało zatem ustalenie, czy pozwany K. P. w dniu 5 kwietnia 2013 roku, czyli w dacie zawarcia umowy pożyczki nr (...) znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji lub wyrażenie woli oraz czy w istocie doszło po stronie pozwanego K. P. do bezpodstawnego wzbogacenia względem powoda.

Po pierwsze należy podkreślić, że zgodnie z treścią przepisu art. 82 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się

w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych.

Według powołanego przepisu, nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Stan wyłączający świadomość to - najogólniej rzecz ujmując - brak rozeznania, niemożność rozumienia zachowań własnych i zachowań innych osób, niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania. Stan taki musi przy tym wynikać z przyczyny wewnętrznej, a więc ze stanu, w jakim znajduje się osoba składająca oświadczenie woli, a nie z okoliczności zewnętrznych, w jakich osoba ta się znalazła. Przy czym sformułowanie art. 82 k.c. wskazuje, że wada oświadczenia woli określona w tym przepisie obejmuje dwa różne stany faktyczne, które mogą występować samodzielnie, trzeba jednak zauważyć, że granica między stanem wyłączającym świadome powzięcie decyzji a stanem wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest bardzo płynna. Powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest swobodne, gdy zarówno proces decyzyjny, jak i uzewnętrznienie woli nie zostały zakłócone przez destrukcyjne czynniki wynikające z właściwości psychiki czy procesu myślowego osoby składającej oświadczenie woli. Stan wyłączający swobodę musi również wynikać z przyczyny wewnętrznej, umiejscowionej w samym podmiocie składającym oświadczenie woli, a nie w sytuacji zewnętrznej. Tak pojmowanemu brakowi swobody towarzyszyć będzie natomiast najczęściej także pewne ograniczenie świadomości (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2006 r., IV CSK 7/05, LEX nr 180191). W tym miejscu koniecznym jest także podkreślenie, że z treści przepisu art. 82 k.c. wynika, iż sama przyczyna wyłączenia świadomości lub swobody nie ma znaczenia, zaś ustawodawca jedynie przykładowo wyliczył takie przyczyny jak choroba psychiczna, niedorozwój umysłowy albo inne, choćby przemijające zakłócenie czynności psychicznych. Przyczyny te mają charakter drugorzędny, z punktu widzenia skutków prawnych są bez znaczenia, ważny jest skutek, a nie przyczyna tych zaburzeń psychicznych.

Złożenie oświadczenia woli w stanie określonym w art. 82 powoduje jego nieważność bez potrzeby wykazywania jakichkolwiek dalszych okoliczności. W szczególności bez znaczenia jest okoliczność, czy druga strona czynności prawnej miała świadomość wyżej wymienionego stanu. Porządek prawny chroni osobę składającą oświadczenie woli w stanie wyłączającym świadomość lub swobodę. Czynność prawna jest bezwzględnie nieważna i nie wywołuje żadnych skutków prawnych, a te które powstały zostają z mocą wsteczną przekreślone. Nadto czynność taka nie może być konwalidowana ani podlegać konwersji (por. uchwała SN z dnia 7 sierpnia 1970 r., III CZP 49/70, OSNC 1971, nr 3, poz. 42).

Bezspornym jest, że pozwany K. P. w 5 kwietnia 2013 roku zawarł wraz ze Z. M. umowę pożyczki z (...) Bankiem (...) S.A.

nr (...). W oparciu o przedmiotową umowę, bank wypłacił kwotę 5.000 zł na rzecz Z. M., nie zaś na rzecz pozwanego K. P..

Zgodnie z poczynionymi przez Sąd ustaleniami w momencie podpisywania przez pozwanego K. P. umowy pożyczki nr (...), tj. w dniu

5 kwietnia 2013 roku, pozwany znajdował się w stanie wyłączającym świadome

i swobodne wyrażenie oświadczenia woli. Tym samym złożone przez niego w dniu

5 kwietnia 2013 roku oświadczenie woli były dotknięte wadami, a w konsekwencji zawarta umowa jest bezwzględnie nieważna i nie wywołuje żadnych skutków prawnych, zaś powód nie może żądać zapłaty powołując się na umowę pożyczki nr (...) zawartą przez pozwanego K. P. z jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia.

W drugiej kolejności wskazania wymaga, że roszczenie powoda opierało się na twierdzeniu, iż kwota uzyskana przez K. P. z tytułu umowy pożyczki jest świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 410 § 2 k.c., a zatem pozwany został bezpodstawnie wzbogacony względem (...) Banku (...) S.A. z siedzibą w K..

Zgodnie z treścią art. 410 § 1 k.p.c. przepisy dotyczące zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie zaś jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany, lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła, lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Toteż skoro nienależne świadczenie jest postacią bezpodstawnego wzbogacenia, to również w tym przypadku muszą zostać spełnione przesłanki ogólne, o których mowa w art. 405 k.c., czyli okoliczność tego rodzaju, iż dana osoba bez podstawy prawnej uzyskała korzyść majątkową kosztem innej osoby. Wówczas obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Jak już podnoszono wyżej, tego typu sytuacja nie miała jednak miejsca na gruncie omawianej sprawy. Skoro kwota pożyczki została przekazana na rzecz Z. M., zgodnie z wystawionym przez powoda potwierdzeniem przelewu środków pieniężnych, nie można zarazem uznać, że po stronie pozwanego K. P. zostały spełnione ogólne przesłanki bezpodstawnego wzbogacenia – z uwagi na brak przysporzenia majątkowego na jego rzecz. Oczywistym pozostaje fakt, iż w takiej sytuacji nie może być mowy o nienależnym świadczeniu po stronie pozwanego K. P.. Powód nie przedstawił żadnych wniosków dowodowych, który przeczyłyby ustalonym okolicznościom faktycznym, tym bardziej wobec konsekwentnego negocjowania w toku procesu przez pozwanego dokonania na jego rzecz jakiegokolwiek przysporzenia majątkowego z tytułu zawartej umowy pożyczki.

Mając na uwadze powyższe, Sąd uchylił w całości w stosunku do pozwanego K. P. wyrok zaoczny z dnia 28 września 2017 roku wydany przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w sprawie o sygn. VIII C 1126/17, a w pkt 2 oddalił powództwo.

O obowiązku zwrotu kosztów procesu Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności stron za wynik sprawy, działając na podstawie art. 98 k.p.c. Pozwany K. P. wygrał proces w całości, a zatem należy mu się od powoda zwrot kosztów procesu w pełnej wysokości. Na koszty procesu poniesione przez pozwanego złożyły się: opłata sądowa od sprzeciwu od wyroku zaocznego – 50 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w stawce minimalnej – 1.200 zł (§ 8 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, t.j. Dz.U. 2015, poz. 1801).

W punkcie 4 wyroku, na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd nakazał pobrać od powoda (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej w K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi kwotę 684,40 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, na które złożyło się wynagrodzenie biegłego sądowego.

Z tych względów, orzeczono jak w sentencji.